

چه عواملی آنکارا را به ائتلاف با دمشق سوق داد؟/ پایان ماه عسل ترکیه با معارضان سوری

ترکیه زمینه را برای ورود به ائتلافی چهارگانه آماده می‌کند که آن را در کنار عراق، ایران و سوریه قرار می‌دهد آن هم در مقابله با دشمن مشترک یعنی کردها که بلندپروازی جدایی‌طلبانه آنها با حمایت آمریکا و اروپا قوت می‌گیرد.

به گزارش آران نیوز: «عبدالباری عطوان» تحلیلگر برجسته جهان عرب و سردبیر روزنامه فرامنطقه‌ای «رای الیوم» در مقاله‌ای به احتمال آشتی ترکیه و سوریه پرداخت و نوشت: اظهاراتی که «بن‌علی بیلدریم» نخست‌وزیر ترکیه، روز شنبه مطرح کرد حاکی از وقوع انقلابی بزرگ در موضع ترکیه در قبال سوریه بر بستر «تفاهم‌های سری» است که از طریق همپیمان روس به آن رسیده است و همچنین بیانگر آن است که گفت‌وگوی علنی میان دو دشمن سرسخت چه در «دمشق» پایتخت سوریه یا همتای ترکی یعنی «آنکارا» نزدیک است.

بیلدریم بار دیگر روز شنبه ما را غافلگیر کرد زمانی‌که سخنی، که تا دو ماه پیش «ممنوع» بود بر زبان جاری کرد و درباره «بشار اسد» رئیس‌جمهوری سوریه با زبان احترام و ارزش نهادن به جایگاهش و «نقش بارزش به عنوان یکی از تاثیرگذاران در نزاع» سخن گفت و تأکید کرد که «ترکیه مایل است نقشی بزرگ در بحران سوریه طی 6 ماه آینده به منظور متوقف کردن حمام خون و جلوگیری از وخیم‌تر شدن اوضاع ایفا کند».

چه کسی حتی تا چند روز پیش می‌توانست باور کند که بیلدریم چنین سخنانی درباره اسد، رئیس‌جمهوری سوریه مطرح کند؛ همان کسی که کشورش طی 5 سال گذشته تمامی قدرت خود را به‌کار گرفت تا این رئیس‌جمهور را سرنگون کند.

اظهارات بیلدریم را کلمه به کلمه نقل می‌کنیم که گفت: «بخوایم یا نخواهیم اسد (رئیس‌جمهوری سوریه) امروز یکی از تاثیرگذاران در نزاع در این کشور است و می‌توان به منظور آغاز مرحله انتقالی، که نشست‌های کنفرانس ژنو بر آن تأکید کرد، با وی گفت‌وگو کرد».

سیاست بر اساس منافع است و عقب‌نشینی از مواضع استراتژیک- همان‌گونه که وضعیت دولت ترکیه نشان می‌دهد- به صورت انقلابی با زاویه تند یا با 180 درجه صورت نمی‌گیرد بلکه این عقب‌نشینی به شکل تدریجی انجام می‌شود و این همان کاری است که بیلدریم از زمانی که جانشین «احمد داوود اوغلو» در سمت نخست‌وزیری شد، انجام می‌دهد. بعید نمی‌دانیم که تغییر دادن داوود اوغلو با هدف تحویلش به عنوان «گوشت قربانی» صورت گرفت تا این چرخش شدید در موضع ترکیه نسبت به بحران سوریه را توجیه کند.

این تغییر به «لطف» سه عامل اساسی و در هم تنیده‌ای، که هیچ‌کدام را نمی‌توان از دیگری جدا کرد، صورت گرفته است: نخست: سرنگونی هواپیمای روسی در نزدیکی مرزهای مشترک سوریه و ترکیه در ماه نوامبر گذشته. این حادثه، «رجب طیب اردوغان» رئیس‌جمهوری (ترکیه) را در بحران واقعی با همسایه روسی قرار داد و تحقیر وی توسط پیمان ناتو را رسوا کرد؛ پیمانی که وی عضو آن است؛ ناتو اردوغان را در این وضعیت تنها گذاشت.

دوم: آمریکا و اروپا، زمانی که اردوغان آنها را مختار کرد که میان وی و کردها یکی را انتخاب کنند، آنها کردها را ترجیح دادند. اردوغان همان زمان متوجه شد که غرب تلاش فشرده‌ای می‌کند تا یک کشور «تاریخی» گرد در طول مرزهای جنوبی کشورش با سوریه، عراق و ایران ایجاد کند و پس از آن، این سیاست‌مدار کهنه‌کار فهمید که در اردوگاه اشتباهی ایستاده است و وحدت اراضی کشورش بیشتر از هر زمانی در گذشته در معرض تهدید قرار گرفته است آن هم توسط دوستان آمریکایی و نه دشمنان سوری، عراقی و ایرانی‌اش.

سوم: کودتای نظامی نافرجام اواسط ماه گذشته چشمان اردوغان و ارکان حزبش را نسبت به خطرات داخلی که وحدت سیاسی و جغرافیایی را به دلیل اولویت قرار دادن جنگ سوریه تهدید می‌کند، باز کرد.

بیلدریم دوست وفادار اردوغان برای اصلاح این وضعیت، تغییر معادله و بسترسازی برای تغییر نقشه هم‌پیمانان و دشمنان (با غیر دوستان) ترکیه به نخست‌وزیری منصوب شد. از این‌رو در روز نخست عهده‌دار شدن این سمت، فعالیت خود را با این رویکرد آغاز کرد و در نخستین سخنرانی خود، که در آن برنامه دولتش را برای پارلمان تشریح کرد، از بیهوده بودن جنگ سوریه و ضرورت در پیش گرفتن سیاست «صفر کردن مشکلات» با همسایگان سخن گفت.

باید گذشته را رها کنیم و از آینده سخن بگوییم و بگوییم که ترکیه زمینه را برای ورود به ائتلافی چهارگانه آماده می‌کند که آن را در کنار عراق، ایران و سوریه قرار می‌دهد آن هم در مقابله با دشمن مشترک یعنی کردها؛ که بلندپروازی جدایی‌طلبانه آنها با حمایت آمریکا و اروپا بزرگ‌تر می‌شود. این وضعیت برای ترکیه یعنی چشم‌پوشی از میراث 5 سال گذشته که شامل مداخله نظامی در سوریه، جنگ نیابتی در اراضی سوریه برای براندازی نظام حاکم بر آن، هماهنگی با سعودی‌ها و قطری‌ها و نیز حمایت از معارضان سوری و تسهیل عملیات پشتیبانی و تسلیح کردن آنهاست.

سه شاخص اصلی این نتیجه‌گیری ما را تقویت می‌کند باید آنها را ذکر و درباره آنها تامل کرد:

نخست: اقدام هواپیمای نیروی هوایی سوریه- برای نخستین بار از آغاز بحران- به بمباران مواضع «آسایش» یا همان شاخه نظامی حزب کارگران کردستان ترکیه (پک‌ک). این بمباران از جانب بیلدریم مورد استقبال قرار گرفت؛ وی در واکنش به این

اقدام گفت «دمشق فهمید که کردها به تهدیدی همچنین برای سوریه تبدیل شده‌اند».

دوم: تحرکات هواپیماهای آمریکایی در منطقه «الحسکه»، همان جایی که درگیری‌هایی میان نیروهای ارتش سوریه و نیروهای گرد که بر یک سوم این شهر سیطره دارند، به وقوع پیوست، این یعنی آمریکا به حمایت از کردها متعهد است و همچنین در صورتی که وضعیت ایجاب کند، آماده ورود به جنگ است.

سوم: سردی فزاینده در روابط کشورهای حاشیه خلیج فارس و ترکیه و به‌ویژه روابط ریاض و آنکارا، و در مقابل گرمی روابط میان ایران و ترکیه؛ دیدارهای دوجانبه میان مقام‌های این دو کشور در سطح وزرای خارجه و به زودی در سطح رهبران با توجه به سفر قریب‌الوقوع رئیس‌جمهوری ترکیه به تهران.

سیاست یک بازی ساده‌ای نیست و چه بسا باید این موضوع را یادآوری کرد که سیاستمداران زیرک با تمامی برگه برنده‌های موجود در راه خدمت به کشورشان و منافع‌شان بازی می‌کنند و این همان چیزی است که سیاستمداران سوری، ایرانی و ترک‌ها انجام می‌دادند و انجام می‌دهند.

دولت سوریه طی 5 سال گذشته با برگه برنده کردها بازی کرد و با آنها در مقابل معارضان مورد حمایت آمریکا و کشورهای حاشیه خلیج فارس، هم‌پیمان شد، همتای ترکیه‌ای‌اش نیز در مقابل از برگه برنده معارضان سوری و کشورهای عربی حامی آنها استفاده کرد و در حال حاضر عملیات معامله میان این دو کشور صورت می‌گیرد؛ کشور نخست یعنی سوریه از کردها چشم‌پوشی می‌کند و در مقابل، کشور دوم یعنی ترکیه از معارضان سوریه و حامیان آنها چشم‌پوشی می‌کند، یا ما این‌چنین نتیجه‌گیری کرده‌ایم.

چه بسا ماه عسل ترکیه با معارضان سوری به پایان خود نزدیک می‌شود و شاید همین سخن را می‌توان درباره روابط این معارضان با آمریکا نیز گفت؛ آمریکا هرگز در به حرکت درآوردن هواپیماهایش برای حمایت از هم‌پیمانان گردش تردیدی نکرد در حالی‌که حتی یک «موتور سیکلت» برای حمایت از هم‌پیمانان معارض سوری به حرکت درنیاورده است.

در حال حاضر به همین اندازه سخن بسنده می‌کنیم و باید پس از این بارها به این «تحقیر شدن» عرب‌ها توسط هم‌پیمان آمریکایی‌شان باز گردیم.